

Γ. Σεφέρης: «Ανήκω σε μία χώρα μικρή»

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Στις 24 Οκτωβρίου 1963 έφθασε στην Αθήνα η χαρμόσυνη είδηση της απονομής του Νόμπελ Λογοτεχνίας στον Γιώργο Σεφέρη. Ήταν το πρώτο Νόμπελ για την Ελλάδα. Ο διπλωμάτης και ποιητής Γιώργος Σεφέρης υπήρξε ο πρώτος Έλληνας που τιμήθηκε με Νόμπελ και συγκεκριμένα με το Νόμπελ Λογοτεχνίας. Στις 10 Δεκεμβρίου 1963, στην τελετή απονομής που έγινε στη Στοκχόλμη, παρέλαβε το επίζηλο βραβείο από τον βασιλιά της Σουηδίας Γουσταύο.

Από τη δεκαετία του '50 η ποίηση του Σεφέρη ήταν γνωστή και αναγνωρισμένη στο εξωτερικό. Το 1955 και το 1961 ήταν υποψήφιος για το Νόμπελ. Δύο χρόνια αργότερα, οι φήμες έδιναν κι έπαιρναν στην Αθήνα ότι θα ήταν αυτός ο νικητής. Οι φήμες επιβεβαιώθηκαν το μεσημέρι της 24ης Οκτωβρίου, όταν έφθασε στην Αθήνα το τηλεγράφημα της Σουηδικής Ακαδημίας, που ανήγγειλε τη χαρμόσυνη είδηση. Ο Σεφέρης είχε κερδίσει το βραβείο «για το υπέροχο λυρικό ύφος του, που είναι εμπνευσμένο από ένα βαθύ αίσθημα για το ελληνικό πολιτιστικό ιδεώδες». Η

Σουηδική Ακαδημία είχε ξεπληρώσει ένα χρέος της προς την Ελλάδα, καθώς στο παρελθόν είχε παρακάμψει τις υποψηφιότητες του Νίκου Καζαντζάκη και του Άγγελου Σικελιανού.

Ο Σεφέρης, που ήταν καθηλωμένος στο σπίτι του από μια κρίση έλκους, θα δηλώσει εμφανώς ικανοποιημένος στους εκπροσώπους του Τύπου:

Διαλέγοντας έναν Έλληνα ποιητή για το βραβείο Νομπέλ, νομίζω πως η Σουηδική Ακαδημία θέλησε να εκδηλώσει την αλληλεγγύη της με τη ζωντανή πνευματική Ελλάδα. Εννοώ: αυτή την Ελλάδα για την οποία τόσες γενεές αγωνίστηκαν, προσπαθώντας να κρατήσουν ό,τι ζωντανό από τη μακριά παράδοση της. Νομίζω, ακόμη, ότι η Σουηδική Ακαδημία θέλησε να δείξει πως η σημερινή ανθρωπότητα χρειάζεται και την ποίηση – κάθε λαού – και το ελληνικό πνεύμα.

Η επικράτηση του Έλληνα ποιητή δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Η αρμόδια επιτροπή, από τους περίπου 80 υποψηφίους, επέλεξε έξι: τον ιρλανδό θεατρικό συγγραφέα Σάμουελ Μπέκετ, τον αγγλοαμερικανό ποιητή Γ.Χ. Όντεν, τον ιάπωνα συγγραφέα Γιούκιο Μίσιμα, τον χιλιανό ποιητή Πάμπλο Νερούδα, τον δανό συγγραφέα Άξελ Σαντεμόζε και τον Σεφέρη. Με ψηφοφορία, τα μέλη της επιτροπής ξεχώρισαν την τριάδα των Σεφέρη, Νερούδα και Όντεν και ακολούθως με ομοφωνία επέλεξαν να δώσουν το βραβείο στον Γιώργο Σεφέρη.

Στην Ελλάδα, η υποδοχή της βράβευσης Σεφέρη δεν ήταν και τόσο ενθουσιώδης. Τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων απασχολούσαν οι εκλογές της 3ης Νοεμβρίου και αναμέτρηση της ΕΡΕ με την Ένωση Κέντρου. Η Αριστερά μάλλον έδειξε την προτίμησή της στον Πάμπλο Νερούδα, που ανήκε στο ιδεολογικό της στρατόπεδο, ενώ μία δεξιά εφημερίδα, ο «Ελεύθερος», δεν δίστασε να αναπαράγει τις φήμες που κυκλοφορούσαν ότι ο διπλωμάτης Σεφέρης «είχε ξεπουλήσει την Κύπρο για να πάρει το Νόμπελ».

Στις 10 Δεκεμβρίου έγινε η τελετή απονομής των βραβείων Νόμπελ και το ίδιο βράδυ ο Σεφέρης εκφώνησε ένα σύντομο λόγο στο δείπνο που παρατέθηκε για τους νομπελίστες στο Δημαρχείο της Στοκχόλμης, ενώ την επομένη έδωσε διάλεξη στη Σουηδική Ακαδημία. Στην ομιλία του συνόψισε τις πεποιθήσεις του για την άμεση και αδιάσπαστη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας από την αρχαιότητα ως τη σημερινή εποχή: « ...Ανήκω σε μια χώρα μικρή. Ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού του, τη θάλασσα, και το φως του ήλιου. Είναι μικρός ο τόπος μας, αλλά η παράδοσή του είναι τεράστια και το πράγμα που τη χαρακτηρίζει είναι ότι μας παραδόθηκε χωρίς διακοπή. Η ελληνική γλώσσα δεν έπαψε ποτέ της να μιλιέται. Δέχτηκε τις αλλοιώσεις που δέχεται καθετί ζωντανό, αλλά δεν παρουσιάζει κανένα χάσμα...».

Αναφέρθηκε επίσης στην αναγκαιότητα και τη λειτουργία της ποίησης στο

σύγχρονο κόσμο: «Είναι σημαντικό το ότι η Σουηδία θέλησε να τιμήσει και τούτη την ποίηση και όλη την ποίηση γενικά, ακόμη και όταν αναβρύζει ανάμεσα σ' ένα λαό περιορισμένο. Γιατί πιστεύω πως τούτος ο σύγχρονος κόσμος όπου ζούμε, ο τυραννισμένος από το φόβο και την ανησυχία, τη χρειάζεται την ποίηση».

«Ανήκω σε μία χώρα μικρή»

Η συγκινητική – και περισσότερο επίκαιρη από ποτέ – ομιλία του Γιώργου Σεφέρη όταν παρέλαβε το Νόμπελ Λογοτεχνίας, σαν σήμερα στις 10 Δεκεμβρίου του 1963.

Εδώ και μήνες η Ελλάδα είναι στο πραιτώριο. Χλευάζεται και κατασυκοφαντείται. Αναίσχυντοι αργυραμοιβοί την παίζουν στα ζάρια. Προσβάλλουν τους ανθρώπους της, αμφισβητούν την ιστορία της και τον πολιτισμό της. Όποια εφημερίδα και να ανοίξεις, μας έχουν κατατάξει στα «σκουπίδια». Μας θεωρούν ένα περιττό βάρος, από το οποίο όλοι θέλουν να απαλλαγούν, αλλά δεν ξέρουν ακόμα πώς.

Ε, λοιπόν, η Ελλάδα δεν είναι για τα σκουπίδια!

Δεν είμαστε οι Έλληνες διεφθαρμένοι και τεμπέληδες. Χαβαλέδες ήμασταν για πολύ καιρό. Βάλαμε τον αυτόματο πιλότο. Ένας φτωχός λαός, που γνώρισε την αφθονία και παρασύρθηκε γιατί νόμισε πως θα κρατήσει για πάντα. Πίστεψε και στα «ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα» κάποιων αδίστακτων πολιτικάντηδων. Για την ακρίβεια ίσως στην Ελλάδα υπάρχουν λιγότεροι διεφθαρμένοι και τεμπέληδες απ' ότι σε πολλές άλλες χώρες.

Και τώρα ήρθε η ώρα του λογαριασμού. Είναι μια δύσκολη ώρα, αλλά δεν ήρθε το τέλος.

Όμως, ευτυχώς ακόμα στην Ελλάδα το 15% του πληθυσμού της δεν ζει με κουπόνια.

Ευτυχώς ακόμα στην Ελλάδα, κάθε ελληνόπουλο έχει δωρεάν πρόσβαση στο Πανεπιστήμιο.

Ευτυχώς ακόμα στην Ελλάδα έχουμε ένα, έστω ημιτελές, αλλά έχουμε σύστημα υγείας.

Ευτυχώς ακόμα στην Ελλάδα έχουμε ένα κράτος που έχει μια μεγάλη περιουσία. Άλλα κράτη δεν έχουν τίποτα. Αυτήν βλέπουν και ξερογλύφονται.

Ευτυχώς ακόμα στην Ελλάδα οι γονείς βοηθάνε τα παιδιά τους και εκείνα τους γονείς τους.

Ευτυχώς, η μικρή και φτωχή Ελλάδα δεν ήταν απούσα από καμιά μεγάλη μάχη για την ελευθερία. Και έδινε το είναι της, όταν οι άλλοι είχαν ήδη παραδώσει και την ψυχή και το πνεύμα.

Ευτυχώς ακόμα, η Ελλάδα έχει μέλλον.

Έβλεπα εκείνα τα κορίτσια της Εθνικής Ομάδος Πόλο, να ανεβαίνουν στον

Όλυμπο, μες τη «φωλιά του Δράκου», και είπα , πως δεν χάθηκε η ελπίδα. Υπάρχει ακόμα το μέταλλο του νικητή.

Η Ελλάδα έχει μέλλον, γιατί στη μακραίωνα ιστορία της κάθε μεγάλη ήττα και καταστροφή, αντί να την αφανίσει, την ανασταίνει!

Γιατί τα γράφω αυτά; Μου τηλεφώνησαν κάποιοι «φίλοι» απ' το εξωτερικό και μαςνεκρολογούσαν! Είναι απ' τα κοράκια που έχουν στοιχηματίσει στην πτώχευσή μας και ανησυχούν μήπως και χάσουν τα λεφτά τους! Και βιάζονται! Τόσο πολύ θύμωσα που έκλεισα το τηλέφωνο. Ύστερα τους έστειλα το κείμενο που ακολουθεί....

“Ανήκω σὲ μία χώρα μικρή.

Ένα πέτρινο ἀκρωτήρι στὴ Μεσόγειο, ποὺ δὲν ἔχει ἄλλο ἀγαθὸ παρὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ λαοῦ, τὴ θάλασσα, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Εἶναι μικρὸς ὁ τόπος μας, ἀλλὰ ἡ παράδοσή του εἶναι τεράστια καὶ τὸ πράγμα ποὺ τὴ χαρακτηρίζει εἶναι ὅτι μᾶς παραδόθηκε χωρὶς διακοπή.

Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔπαψε ποτὲ τῆς νὰ μιλιέται. Δέχτηκε τὶς ἀλλοιώσεις ποὺ δέχεται καθετὶ ζωντανό, ἀλλὰ δὲν παρουσιάζει κανένα χάσμα.

Ἄλλο χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς παράδοσης εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς γιὰ τὴν ἀνθρωπιά, κανόνας τῆς εἶναι ἡ δικαιοσύνη.

Στὴν ἀρχαία τραγωδία, τὴν ὀργανωμένη μὲ τόση ἀκρίβεια, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ξεπερνᾷ τὸ μέτρο, πρέπει νὰ τιμωρηθεῖ ἀπὸ τὶς Ἑρινύες.

Ὅσο γιὰ μένα συγκινοῦμαι παρατηρώντας πῶς ἡ συνείδηση τῆς δικαιοσύνης εἶχε τόσο πολὺ διαποτίσει τὴν ἐλληνικὴ ψυχὴ, ὥστε νὰ γίνει κανόνας τοῦ φυσικοῦ κόσμου.

(...)

Χρωστῶ τὴν εὐγνωμοσύνη μου στὴ Σουηδικὴ Ἀκαδημία ποὺ ἔνιωσε αὐτὰ τὰ πράγματα, ποὺ ἔνιωσε πῶς οἱ γλῶσσες, οἱ λεγόμενες περιορισμένης χρήσης, δὲν πρέπει νὰ καταντοῦν φράχτες ὅπου πνίγεται ὁ παλμὸς τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς, ποὺ ἔγινε ἓνας Ἄρειος Πάγος ἱκανὸς νὰ κρίνει μὲ ἀλήθεια ἐπίσημη τὴν ἄδικη μοίρα τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ θυμηθῶ τὸν Σέλλεϋ, τὸν ἐμπνευστή, καθὼς μᾶς λένε, τοῦ Ἀλφρέδου Νομπέλ, αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μπόρεσε νὰ ἐξαγοράσει τὴν ἀναπόφευκτη βία μὲ τὴ μεγαλοσύνη τῆς καρδιάς του.

Σ' αὐτὸ τὸν κόσμο, ποὺ ὀλοένα στενεύει, ὁ καθένας μας χρειάζεται ὅλους τοὺς ἄλλους. Πρέπει ν' ἀναζητήσουμε τὸν ἄνθρωπο, ὅπου καὶ νὰ βρίσκεται.

Ὅταν στὸ δρόμο τῆς Θήβας, ὁ Οἰδίπους συνάντησε τὴ Σφίγγα, κι αὐτὴ τοῦ ἔθεσε τὸ αἶνιγμά της, ἡ ἀπόκρισή του ἦταν: ὁ ἄνθρωπος. Τούτῃ ἡ ἀπλὴ λέξη χάλασε τὸ τέρας. Ἔχουμε πολλὰ τέρατα νὰ καταστρέψουμε. Ἄς συλλογιστοῦμε τὴν ἀπόκριση τοῦ Οἰδίποδα.»